

**SUUPOHJAN ALUEEN EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN STRATEGIA
KOULU- JA NUORISOTYÖHÖN VUOSILLE 2009–2012**

Sisällys

1. TAUSTAA	3
2. STRATEGIATYÖN TARKOITUS JA TYÖRYHMÄT.....	3
3. KEHITTÄMISKOHTEET JA TAVOITTEET AIHEPIIREITTÄIN	4
4. KATSAUS NUORTEN PÄIHDE- JA LASTENSUOJELUN TILASTOIHIN.....	6
5. JATKOTYÖSKENTELY JA TIEDOTUS.....	11

LIITTEET

1. TAUSTAA

Kauhajoen päihdehuollon ohjaaja ja Pohjanmaa-hanke kutsuivat syksyllä 2008 koolle Suupohjan alueelta eri alan viranhaltijoita, joiden kesken voisi perustaa ehkäisevän päihdetyöryhmän. Samaan aikaan oli toimintansa aloittanut ns. NuKuTe – ryhmä, joka koostui Kauhajoen kaupunkiin palkatuista uusista kuraattoreista ja nuorisotyöntekijöistä sekä jo aiemmin työskennelleistä nuorisotyöntekijöistä, kuraattoreista ja terveydenhoitajista.

Koska Paras-hankkeen tuomat muutokset rakenteisiin alkoivat hahmottua, päädyttiin päihdestrategiassa keskittymään nuorten parissa tehtävään ehkäisevään päihdetyöhön. Tarjolla ollut asiantuntija-apu ja saadut lisäresurssit mahdollistivat työskentelyn aloittamisen seutukunnallisena tammikuussa 2009. Seutukuntaan kuuluvat Kauhajoki, Isojoki, Teuva ja Karijoki.

2. STRATEGIATYÖN TARKOITUS JA TYÖRYHMÄT

Työn tarkoituksena on nostaa esiin nuorten parissa tehtävän ehkäisevän päihdetyön keskeisiä kehittämiskohteita, asettaa niihin liittyvät tavoitteet ja menetelmät sekä nimetä vastuutahot. Tavoitteena ei ole luoda kirjallista, pölyttymään jäävää tuotosta. Sen sijaan strategiatyö on suunnittelun ja toteuttamisen dynaaminen prosessi, jossa moniammatillinen yhteistyö tekee toimijat tutuiksi toisilleen ja antaa yhteiset kehitystehtävät ja tarkistaa resurssit eri tehtäviin.

Tämän ehkäisevän päihdetyön strategian tavoitteena on viime kädessä turvata Suupohjan alueen nuorten hyvinvointia vahvistamalla ehkäisevän päihdetyön suunnitelmallisuutta ja eri tahojen yhteistyötä. Tavoitteena on välttää päällekkäistä työtä ja nimetä vastuutahoja toteuttamaan käytännössä strategiaan kirjattuja toimia.

Kauhajoella on laadittu 2000-luvun alussa Yhteiskoulun päihdestrategia, jossa kuvatut toimintamallit ja rakenteet ovat vallitsevia käytäntöjä tänäkin päivänä. Nyt tehty strategia tähtää siihen, että sen avulla voitaisiin vastata ajankohtaisiin muutostarpeisiin nuorten parissa tehtävässä työssä.

Määräaikaiset strategiat tarkoittavat sitä, että asia päivitetään tietyin väliajoin. Työn onnistuminen riippuu mukana olijoiden sitoutumisesta sekä strategiatyön tunnetuksi tekemisestä päätöksistä vastaaville.

Työtä varten perustettiin neljä työryhmää, jotka kukin pohtivat ehkäisevää päihdetyötä tietyn kohderyhmän kannalta. Ryhmät olivat: 1) väestövaikuttaminen 2) lapset ja nuoret (kouluikäiset), 3) vanhempiin vaikuttaminen 4) henkilöstön osaaminen ja koulutus. Työryhmät kokoontuivat 3-4 kertaa. (Työryhmien jäsenet liitteessä 1.)

Strategialuonnos koottiin yhteen tämän jälkeen. Luonnos esiteltiin yhteisessä loppuseminaarissa 10.6.2009, jonka jälkeen siihen tehtiin lopulliset muutokset. Strategia viedään hyväksyttäväksi kuntien ja Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän hallintoon.

3. KEHITTÄMISKOHTEET JA TAVOITTEET AIHEPIIREITTÄIN

1) Väestövaikuttaminen:

Päihteiden saatavuuteen vaikuttaminen

- Täysi-ikäiset eivät välitä päihteitä alaikäisille
→ Huomio nuorten täysi-ikäisiin sisaruksiin, vanhemmat tiedostamaan tämä asia
- Anniskeluluvan haltijat eivät myy eivätkä anniskele alaikäisille

Yhteistyö vapaa-ajanyhteisöjen kanssa

- Vähentää päihteiden käyttöä ja siihen liittyviä haittoja nuorison juhlapaikoilla
- Tuoda esiin urheilu- ja vapaa-ajanseurojen arvoja koskien päihteitä ja selventää niitä koskevaa epätietoisuutta
- Lisätä ohjaajien, valmentajien ja huoltajien tietoisuutta päihteiden käytön vaikutuksista ja heidän omasta merkityksestään esikuvina ja lasten/nuorten itsetunnon rakentajina

Asennekasvatus ja yleiset asenteet päihteiden käyttöä kohtaan

- Täysi-ikäiset noudattavat tupakka- ja alkoholilakia
- Täysi-ikäiset kannustavat omalla esimerkillään lapsia ja nuoria päihteettömyyteen
- Tiedon lisääminen Kasinolla (tai muulla nuorten juhlapaikalla) tapahtuvasta toiminnasta
- Kaikkien koulujen alueet savuttomiksi

2) Lapset ja nuoret:

Alakouluikäiset: päihteiden varhaisen käytön ehkäiseminen ja aloittamisiän siirtäminen myöhäisemmäksi

- integroidaan päihdevalistusta jo 4. luokan opetukseen
- riskiryhmässä olevien lasten tukeminen

Yläkouluikäiset: 'kylillä pyöriminen' ja päihteidenkäyttö viikonloppuisin

- nuorten päihteidenkäytön ja rikosten ehkäiseminen
- nuorten tupakointi sekä kouluaikana että sen ulkopuolella vähenee ja keskinäinen kontrolli vahvistuu

Toisen asteen opiskelijat ja sitä vanhemmat: nuorten runsas päihteidenkäyttö

- nuorten päihteidenkäytön ja rikosten ehkäiseminen
- päihteiden käyttömäärät ja käyttökerrat vähenevät

3) Vanhempiin vaikuttaminen

Vanhemmuuden tukeminen

- alaikäisille ei välittä alkoholia (tai muita päihteitä)
- vanhemmille ajantasaista tietoa päihteistä ja päihteiden käytöstä
- tuetaan vanhempia rajojen asettamisessa
- tuetaan vanhempia omassa jaksamisessa
- vanhemmat ymmärtävät nuortaan mutta eivät tarjoa hyväksyntää mahdollisille kokeiluille

Varhainen puuttuminen

- työntekijöiden kynnys ottaa yhteyttä lastensuojeluun madaltuu
- vanhempien kynnys ottaa yhteyttä viranomaisiin ja hakea apua madaltuu
- vanhemmat ovat tietoisia myös ”isompien” lasten (toisen asteen koulutus) koulumenestyksestä, ongelmista ym.

4) Työntekijöiden osaaminen ja koulutus:

Päihdeopetuksen kehittäminen kouluissa (koulu tukee päihteettömyyttä)

- oppilaat saavat tietoa päihteistä ja päihteiden käytöstä ikätason mukaisesti jo alakoulusta
- lähtien
- opettajilla, erityisesti luokanvalvojilla, on tietoa päihteistä ja päihteiden käytöstä
- tukioppilastoiminta tukee oppilaiden päihteettömyyttä

Nuorisotyöntekijöiden tieto-aidon kehittäminen

- työntekijöillä on yhteinen linja suhteessa päihteisiin, puuttumiseen ja puheeksiottoon
- nuorisotoimen työntekijöillä on kykyä ja halua päivittää tietojaan

Lasten ja nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten, peruspalvelujen, kolmannen sektorin työntekijöiden, ohjaajien ja vetäjien koulutus

- päihteidenkäytön tunnistaminen, huolen puheeksiottaminen, tarvittavien työmenetelmien hallinta, vanhemmuutta tukeva koulutus

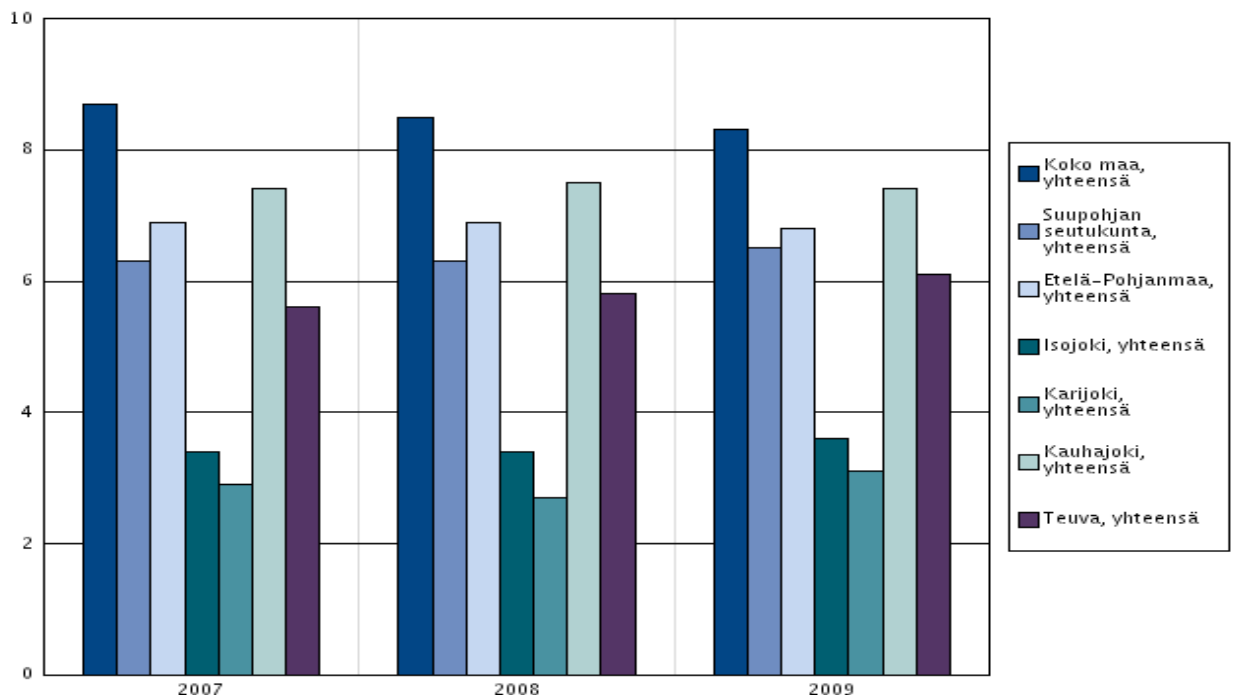
Työryhmien matriisit kokonaisuudessaan ovat tämän strategian liitteenä.

4. KATSAUS NUORTEN PÄIHDESTATISTOIHIN

Seuraavassa tarkastellaan joitain indikaattoritietoja, joilla voidaan seurata päihteiden käyttöä ja nuorten hyvinvointia. Tällä tavoin on mahdollista pitkällä aikavälillä saada tietoa myös strategian mahdollisista vaikutuksista. Tiedot on koottu SOTKANet – indikaattoripankista (www.sotkanet.fi), jossa uusimmat tilastotiedot (toukokuussa 2009) ovat vuodelta 2007. Valtaosa tiedoista perustuu joka toinen vuosi 8. ja 9. luokkalaisille tehtävään kouluterveyskyselyyn, jonka Suupohjan kunnista ovat hankkineet Kauhajoki ja Teuva. Isojoen osalta tiedot ovat saatavissa vuoteen 2005 saakka. Tuorein kouluterveyskysely on tehty vuonna 2009 ja sen tulokset ovat käytettävissä SOTKANetissä vuonna 2010.

Alkoholijuomien myynti

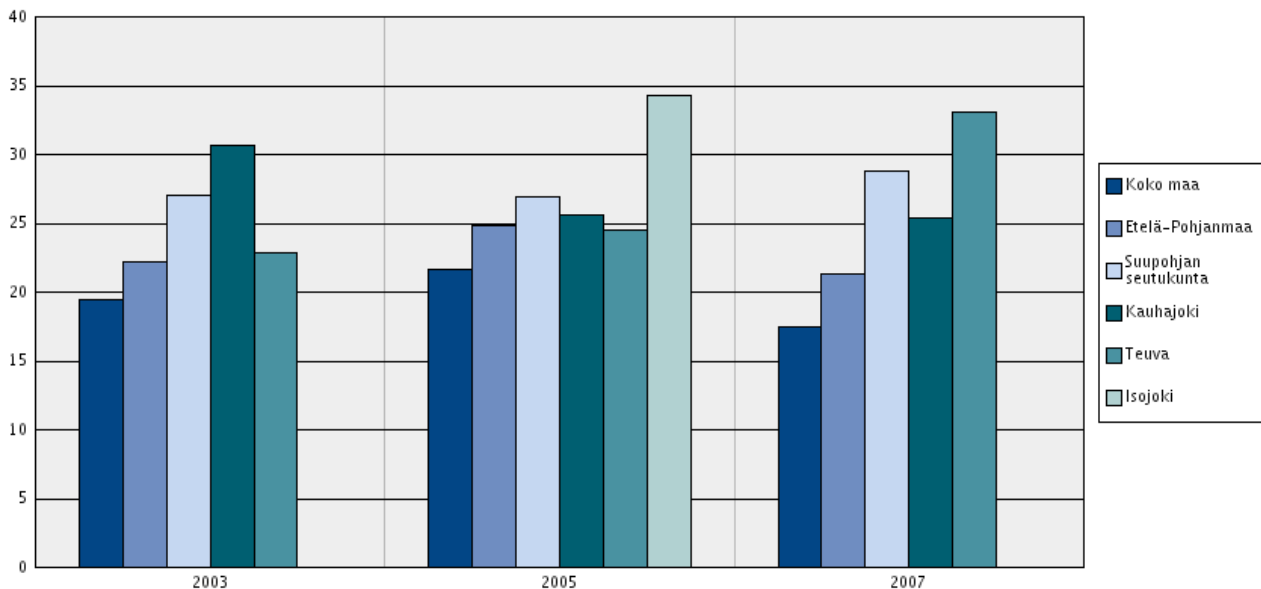
Indikaattori ilmaisee vuoden aikana kunnassa Alkon myymälöistä myydyin ja kunnan alueella sijaitseviin elintarvikeliikkeisiin, kioskeihin, huoltoasemille ja anniskeluravintoloille toimitettujen alkoholijuomien määrän. Indikaattorin tulkinnessa on huomioitava se, että tiedot eivät kuvaa kuntalaisten alkoholinkäyttöä, vaan kunnassa myytyä alkoholin määrää. Niinpä Suupohjan alueella niissä kunnissa, joissa sijaitsee Alkon myymälä (Kauhajoella ja Teuvalla) alkoholin myynti on runsainta. Tämän indikaattorin avulla voidaan yleisellä tasolla seurata alkoholijuomien myynnin trendiä.

Kuvio 1. Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa, yhteensä.

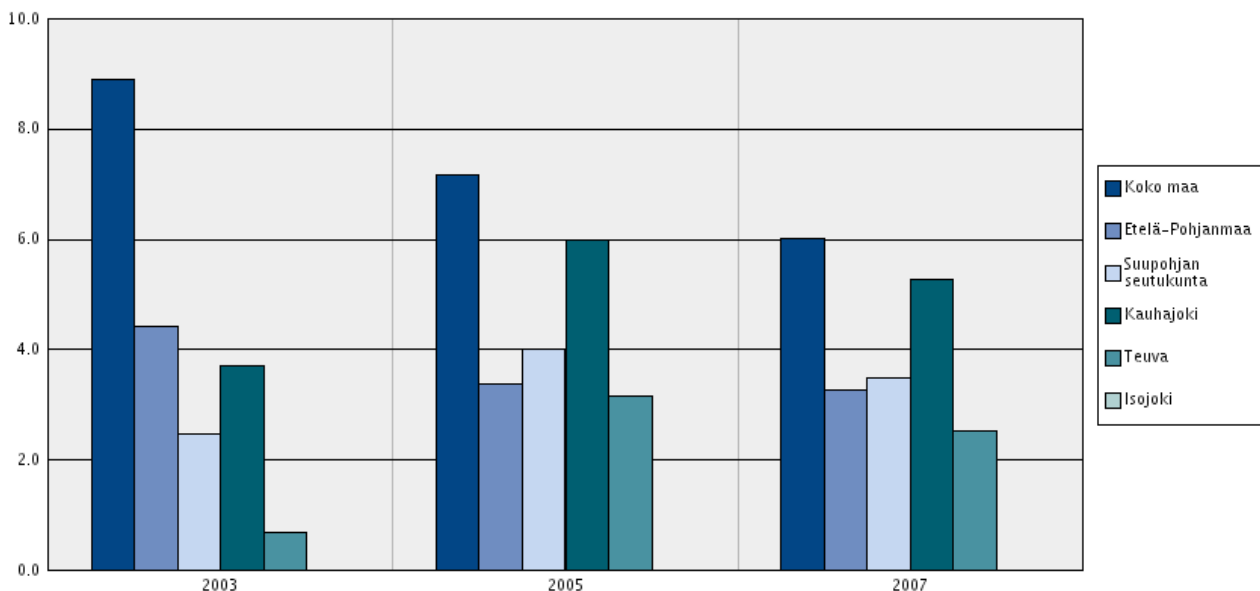
Nuorten päihteiden käyttö

Kuviossa 2 esitetään niiden peruskoulun 8.- ja 9.luokkalaisten osuutta, jotka oman vastauksensa mukaan käyttävät alkoholia **tosin humalaan asti vähintään kerran kuukaudessa**. Tiedot kerätään kouluterveyskyselyllä joka toinen vuosi. Tulosten tulkinnassa tulee ottaa huomioon se, että pienissä (alle 100 vastaajan) kunnissa muutoksen tulisi olla vähintään 5 prosenttiyksikköä, jotta siihen kannattaa kiinnittää huomiota. Suuremmissa kunnissa jo 2 prosenttiyksikön muutos on merkittävä. Suupohjan kunnista Karijoen tiedot puuttuvat, samoin kuin Isojoen tiedot vuodelta 2007. Kauhajoen kohdalla nuorten humalajuominen on pysynyt suurin piirtein ennallaan (2005 25,65 % ja 2007 25,36 %), mutta Teuvalla tilanne on tilastotiedon valossa huolestuttava. Siellä 8. ja 9. luokkalaisten vuonna 2005 24,54 % ilmoitti juovansa itsensä tosin humalaan vähintään kerran kuussa, vuonna 2007 vastaava luku oli 33,09 %.

Kuvio 2. Tosin humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8.- ja 9.-luokan oppilaista, yhteensä.

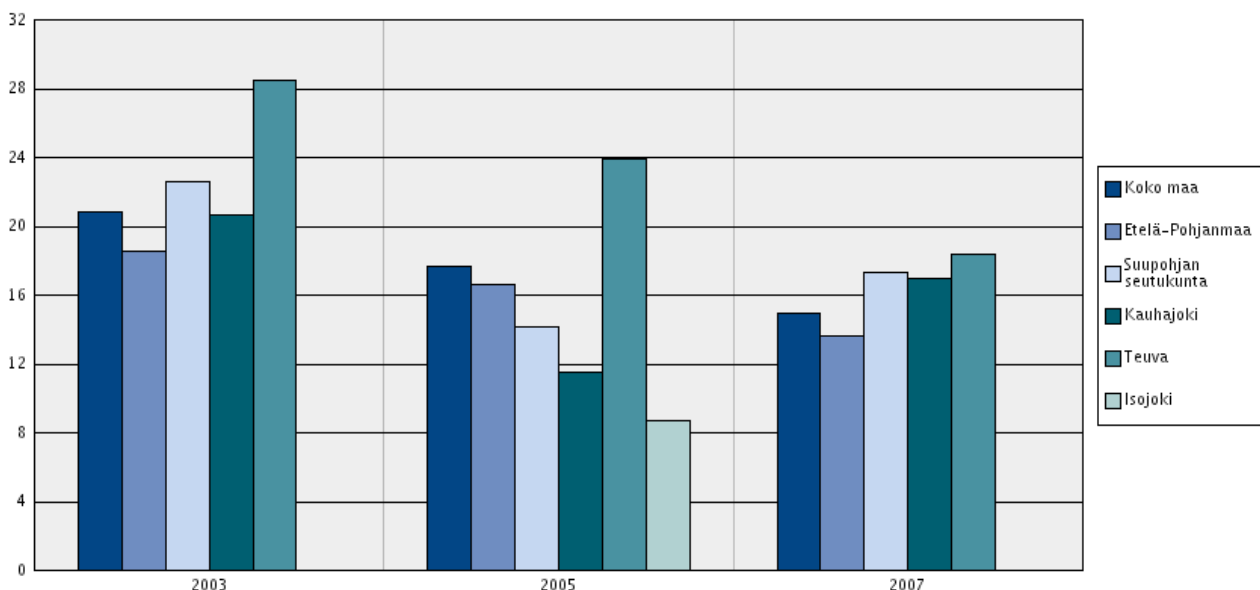
Kouluterveyskyselyssä kysytään myös 8. ja 9. luokkalaisten **laittomien huumeiden kokeiluista**. Indikaattori ilmaisee ainakin kerran marihuanaa, hasista, ekstaasia, Subutexia, heroiniä, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä tai muita vastaavia huumeita kokeilleiden osuuden prosentteina kyselyyn vastanneista ko. ikäluokassa. Indikaattori on muodostettu useasta erillisestä kysymyksestä. Jos tarkastellaan koko maan tilannetta, kouluterveyskyselyn mukaan yksittäisistä huumeista yleisimmin oli kokeiltu hasista tai marihuanaa. Tämän indikaattorin tulkinnassa tulee ottaa huomioon yhtäältä huumausaineiden käytön laittomuus ja vastauksien tilanne koululuokassa, mutta toisaalta nuorilla voi olla myös tarve liotella kokemuksiaan. Kauhajoella kokeilut ovat tämän tilaston mukaan yleisempiä kuin keskimäärin Etelä-Pohjanmaalla.

Kuvio 3. Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8.- ja 9.-luokan oppilaista, yhteensä

Nuorten tupakointi

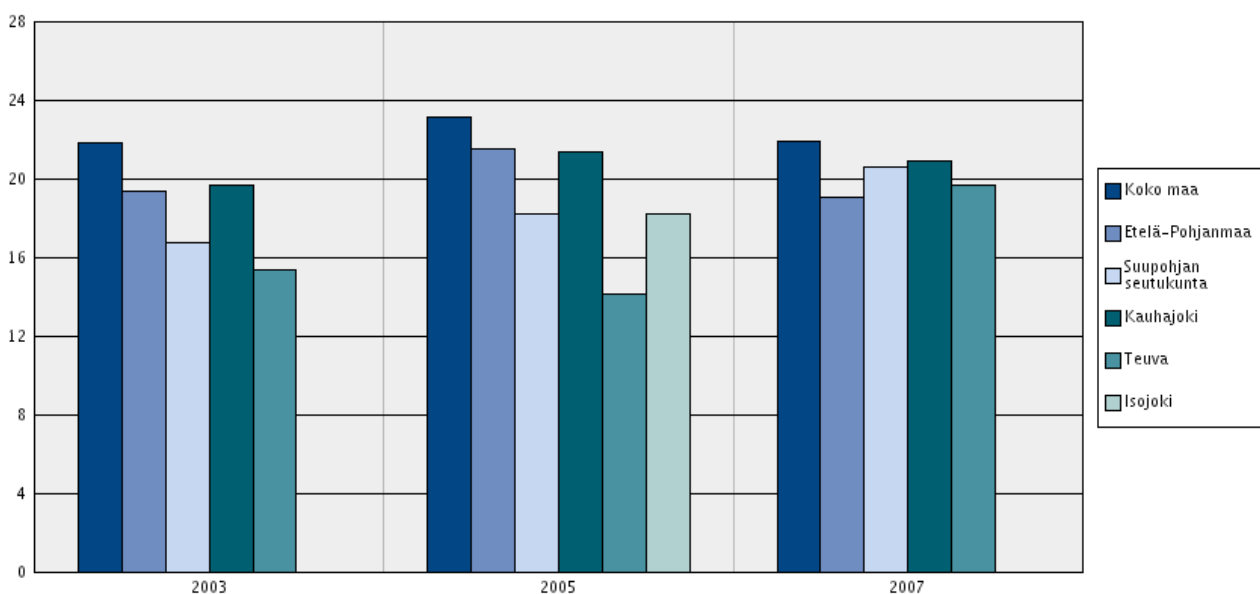
Tiedot nuorten tupakoinnista pohjautuvat myös kouluterveyskyselyyn. Indikaattori ilmaisee kerran päivässä tai useammin tupakoivien peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten osuuden prosentteina kyselyyn vastanneista ko. ikäluokassa. Myös tästä puuttuvat Karijoen tiedot ja Isojoen tiedot vuoden 2007 osalta. Tulosten tulkintaa koskevat samat rajoitukset kuin edellisessä. Tilaston valossa näyttää siltä, että Kauhajoella nuorten tupakointi on yleistynyt (2005 11,49 % ja 2007 16,99 %), mutta Teuvalla kehitys on tämän indikaattorin mukaan ollut erittäin positiivista (vuonna 2005 23,94 % ja 2007 18,39 %). Yleisesti ottaen 8. ja 9. luokkalaisten tupakointi on kuitenkin alueella yleisempää kuin koko maassa ja Etelä-Pohjanmaalla keskimäärin.

Kuvio 4. Tupakoi päivittäin, % 8.- ja 9.-luokan oppilaista, yhteensä

Vanhemmuuden puute

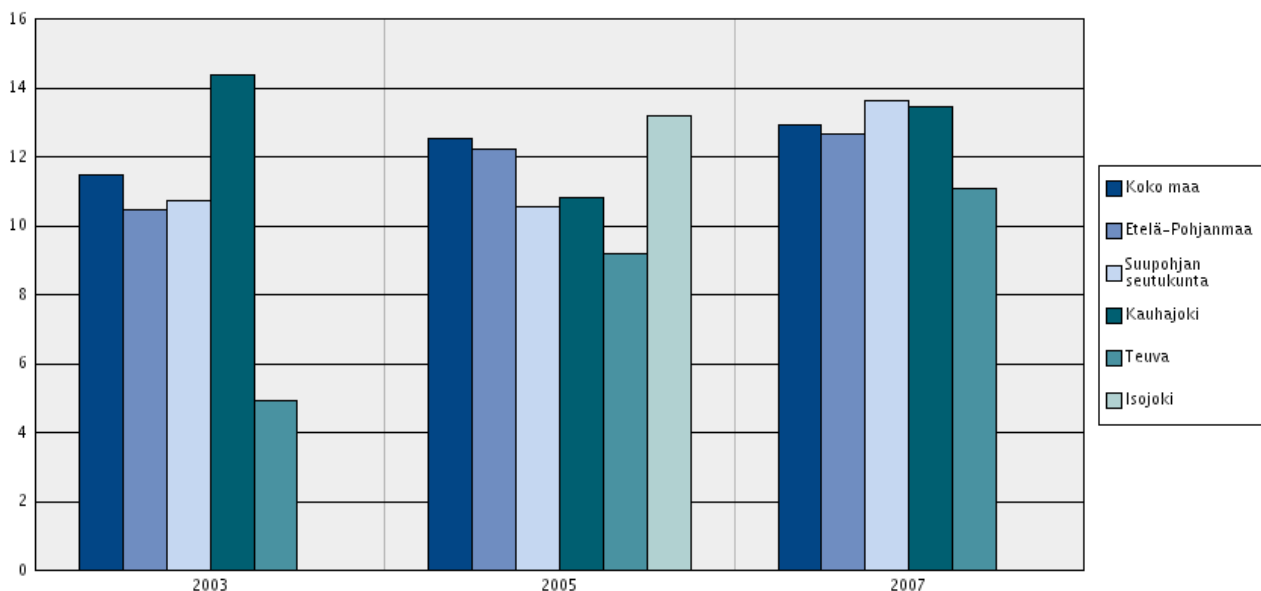
Indikaattori koostuu seuraavista osioista: vanhemmat eivät tunne oppilaan ystäviä, eivät tiedä missä he viettävät viikonloppuillaan, oppilas ei pysty keskustelemaan vanhempiensa kanssa asioistaan eivätkä saa kotoa apua kouluvaikeuksiin. Kokemus vanhemmuuden puutteesta saattaa altistaa esim. päihdekokeiluille ja päihteiden käytölle. Myös tässä tuloksia tulkittaessa tulee ottaa huomioon, että pienissä (alle 100 vastaajan) kunnissa vasta 5 prosenttiyksikön muutos on merkittävä. Suuremmissa kunnissa jo 2 prosenttiyksikön muutos on merkittävä. Kauhajoella nuorten kokemus vanhemmuuden puutteesta on vähentynyt ja Teuvalla lisääntynyt. Näiden kahden kunnan perusteella noin 20 % 8. ja 9. luokkalaista kokee vanhemmuuden puutetta, mikä on hieman enemmän kuin Etelä-Pohjanmaalla keskimäärin.

Kuvio 5. Vanhemmuuden puutetta, % 8.- ja 9.luokan oppilaista, yhteensä

Nuorten keskivaikea tai vaikea masentuneisuus

Kouluterveyskyselyssä selvitetään peruskoulun 8.- ja 9.luokkalaisten kokema masentuneisuutta 12 kysymyksellä, jotka perustuvat Beckin masentuneisuus-mittariin. Indikaattori ilmaisee keskivaikeaa tai vaikeaa masentuneisuutta kokeneiden osuuden prosentteina kyselyyn vastanneista ko. ikäluokassa. Huomioitava on, ettei kyseessä ole diagnosoitu masennus. Myös tämän indikaattorin muutoksen tulisi olla pienissä (alle 100 vastaajan) kunnissa vähintään 5 prosenttiyksikköä, jotta siihen kannattaa kiinnittää huomiota. Suuremmissa kunnissa jo 2 prosenttiyksikön muutos on merkittävä. Kauhajoella ja Teuvalla nuorten kokema masennus näyttäisi tämän tilaston mukaan hieman lisääntyneet. Muutos on kuitenkin molemmissa noin 2 prosenttiyksikkö, joten kyse voi olla satunnaisesta vaihtelusta.

Kuvio 6. Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus, % 8.- 9.-luokan oppilaista, yhteensä

LASTENSUOJELUN TILASTOJA:

Huostassa olevia lapsia	Kunta	TP 2008	TP 2009	ARVIO 31.12.2010
	Kauhajoki	28	23	22
Teuva	1	2	1	
Isojoki	0	0	0	
Karjajoki	0	0	0	

Uusia huostaanottoja	Kunta	TP 2008	TP 2009	ARVIO 31.12.2010
	Kauhajoki	7	0	2
Teuva	0	0	0	
Isojoki	0	0	0	
Karjajoki	0	0	0	

Huostaanotettuja lapsia jälkihuollossa 18-21 v	Kunta	TP 2008	TP 2009	ARVIO 31.12.2010
	Kauhajoki	13	18	19
Teuva	1	2	0	
Isojoki	0	0	0	
Karjajoki			0	

Lapsia ja nuoria lastensuojelun avo- huollossa	Kunta	TP 2008	TP 2009	ARVIO 31.12.2010
	Kauhajoki	223	229	230
Teuva	5	55	55	
Isojoki	4	3	7	
Karjajoki	5	8	5	

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä vuoden aikana	Kunta	TP 2008	TP 2009	ARVIO 31.12.2010
	Kauhajoki	246	212	210
Teuva	39	76	60	
Isojoki	6	11	15	
Karijoki	5	6	7	

5. JATKOTYÖSKENTELY JA TIEDOTUS

Vanhempien lisäksi monet eri alojen ammattilaiset osallistuvat nuorten hyvinvoinnin rakentamiseen ja tukemiseen. Tässä Suupohjan seudun nuorten hyvinvoinnin varmistamiseen tähtäävässä strategialuonnoksessa vanhempien lisäksi vastuutettavia tahoja ovat:

- kuntien sivistystoimen johto, rehtorit, koulujen johtajat, luokanvalvojat, kuraattorit, oppilashuoltoryhmät, nuoriso- ja vapaa-aikatoimi
- Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän sosiaalipalvelut: aikuissosiaalityö ja lapsiperheiden sosiaalityö
- Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän hoito- ja hoivapalvelut: kouluterveydenhuolto, neuvolat ja muut terveydenhuollon yksiköt
- Etelä-Pohjanmaan poliisilaitos/koulupoliisi
- päihdetyöryhmä
- seurakunnat
- 3. sektorin toimijat: liikunta- ja muut harrastejärjestöt, Terveys ry., MLL, SPR, vanhempaintoimikunnat ja -yhdistykset
- Länsi-Suomen lääninhallitus, Pohjanmaa-hanke

Strategiasta tiedotetaan paikallisissa sanomalehdissä hallintokuntakäsittelyjen jälkeen syksyllä 2009. Se viedään myös kuntien www-sivuille ja intranettiin. Kauhajoella vanhemmille tiedotetaan Wilman välityksellä.

Ehkäisevän päihdetyön strategian toimeenpanoa varten strategiatyöryhmä ehdottaa, että Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän johtokunta tulee nimeämään alueellisen, raittiustyöasetuksen (Asetus raittiustyöasetuksen muuttamisesta 807/1992) mukaisen toimielimen (= päihdetyöryhmä), joka tehtävänä on seurata ja myötävaikuttaa mm. nyt laaditun päihdetyöstrategian toteutumista.

Tämä strategia on laadittu kolmeksi vuodeksi, ja sitä on tarkoitus arvioida ja päivittää työryhmien matriisien osalta kerran vuodessa (kesäkuussa). Koko strategian toteutumista arvioidaan vuonna 2012.

ENSIMMÄINEN PÄIVITYS 8.9.2010:

- Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän johtokunta on hyväksynyt ehkäisevän päihdetyön strategian koulu- ja nuorisotyöhön kokouksessaan 25.6.2009 § 106. Strategiatyö on luovutettu lausuttavaksi ja hyväksyttäväksi myös Kauhajoen kaupungin sivistyslautakunnalle, varhaiskasvatuksen- sekä nuoriso- ja liikuntajohtokunnille.
- Kauhajoen Nuoriso- ja liikuntajohtokunta on käsitellyt strategian 1.7.2009/30 §
- Kauhajoen Sivistyslautakunta on käsitellyt strategian 26.8.2009/103 §
- Isojoella koulutuslautakunta on hyväksynyt strategian syksyllä 2009.
- Teuvalla vapaa-ajanlautakunta on hyväksynyt strategian syksyllä 2009.
- Ilkka-lehdessä oli joulukuussa 2009 artikkeli strategian valmistumisesta.
- Kuntien www-sivuille strategiaa ei ole viety
- Kuntien intranettiin ei ole strategiaa viety
- Kauhajoen Yhteiskoulun Wilma-järjestelmään ei ole strategiaa viety
- Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä nimesi 8.12.2009 päihdetyöryhmän seuraamaan ja myötävaikuttamaan mm. Suupohjan alueen ehkäisevän päihdetyön strategian koulu- ja nuorisotyöhön vuosille 2009-2012 toteuttamista. Johtokunta on nimennyt päihdetyöryhmään rehtori Antti Oikarisen Isojoelta, nuoriso- ja liikuntasiihteeri Ulla Norrbo Isojoelta, liikuntasiihteeri Antti Rajamäen Karijoelta, vapaa-aikasihteeri Annukka Käkelän ja kouluterveydenhoitajan Johanna Salo-Taimiston Teuvalta, päihdehuollonohjaaja Eero Lakarin, vastaavan nuorisotyöntekijän Hannele Kujalan, koulukuraattori Jouni Vallinin, kehittäjätyöntekijä Jenni Katajiston, kouluterveydenhoitaja Anna Lehtisen ja seurakunnan päihdetyöntekijä Tarmo Peltosen Kauhajoelta sekä aluekoordinaattori Liisa Viitasen Terveys ry:stä.
- Syksyllä 2010 Johanna Salo-Taimiston tilalla ryhmässä aloitti Johanna Peltola. Jenni Katajisto ilmoitti halustaan erota ryhmästä henkilökohtaisiin syihin vedoten.

LIITE 1. Työryhmien jäsenet

Ehkäisevän päihdetyön strategia/ Ryhmien jäsenet

I Väestövaikuttaminen	II Kouluikäiset	III Vanhemmat	IV Työntekijöiden osaaminen
Karoliina Saukko, nuoriso-ohjaaja/nuorisopalvelut, Kauhajoki	Hannele Hautala, vastaava nuorisotyöntekijä/nuorisopalvelut, Kauhajoki	Ulla Norrbo, nuorisotyöntekijä, Isojoki	Annukka Käkelä, vapaa-aikasihteeri, Teuva
Päivi Kuusirati-Parviainen, koulukuraattori/alakoulut, Kauhajoki	Antti Oikarinen, rehtori/Isojoen koulukolmio, Isojoki	Päivi Ojala, erityisnuorisotyöntekijä/nuorisopalvelut Kauhajoki	Susanna Jämsä, liikunnan opettaja, Teuva
Merja Kauppinen, rehtori/Yhteiskoulu, Kauhajoki	Sari Ojantola, koulukuraattori, Kauhajoki	Mirva Rehn, koulukuraattori, Kauhajoki	Markku Neva-Keturi, liikunnan opettaja, Teuva
Jenni Katajisto, koulukuraattori/lukio ja Sanssin koulu, Kauhajoki	Auli Syrjänen, opo, vs. apulaisrehtori/Yhteiskoulu, Kauhajoki	Marita Lehikoinen, opiskeluterveydenhoitaja, Kauhajoen lukio, Sedu ja Seamk	Siru Häkkinen, nuoriso-ohjaaja/tehostettu nuorisotyö, Kauhajoki
Liisa Viitanen, aluekoordinaattori/Terveys Ry	Antti Rajamäki, liikuntasihteeri, Karijoki	Hanne Risku, terveydenhoitaja, Kauhajoen Yhteiskoulu	Sauli Pihlajakangas, nuorisotyönohjaaja/srk, Kauhajoki
Tarmo Peltonen, päihdetyöntekijä/Tarmokas, evl.srk Kauhajoki	Seija Haavisto, oh/neuvola, LLKY	Eero Lakari, päihdehuollon ohjaaja, Kauhajoki, LLKY	Saija Valtasaari, nuorisotyön koordinaattori/tehostettu nuorisotyö, Kauhajoki
Pauliina Lepola,	Kaarina Vainionkulma,	Matti Tiainen, vanhempi konstaapeli,	Eero Lakari, päihdehuollon

opiskeluterveydenhoitaja, Kauhajoki, LLKY	terveydenhoitaja/neuvola, kouluth/Sanssinkoulu, LLKY	E-P:n poliisilaitos	ohjaaja, Kauhajoki, LLKY
Eero Lakari, päihdehuollon ohjaaja, Kauhajoki, LLKY	Jaana Heikkilä, luokanopettaja/Sanssin koulu, Kauhajoki	Vesa Peura, vanhempi konstaapeli, E- P:n poliisilaitos	
Pekka Soini, Kauhajoen Karhu	Jaana Niemenmaa, luokanopettaja/Sanssin koulu, Kauhajoki	Tarja Seppälä, aikuissosiaalityön johtava sosiaalityöntekijä, Teuva, LLKY	
Taru Nieminen, rehtori/lukio, Kauhajoki	Saija Soinila, perheneuvolan sos.tt./ koulukuraattori, Kauhajoki, LLKY		
	Eero Lakari, päihdehuollon ohjaaja, Kauhajoki, LLKY		

LIITE 2. Työryhmien matriisit.

Ryhmä 1/Väestövaikuttaminen

KEHITTÄMISKOHDE	TAVOITE	KONKREETTISET MENETELMÄT	MITTARIT/SEURANTA	VASTUUTAHO JA AIKATAULU	PÄIVITYS
Päihteiden saatavuuteen vaikuttaminen - alkoholi ja tupakka	Täysi-ikäiset eivät välitä päihteitä alaikäisille → Huomio nuorten täysi-ikäisiin sisaruksiin, vanhemmat tiedostamaan tämä asia	Mediatyöryhmiä esim. paikallislehtien kanssa Laillisuus- ja terveystieteiden toisen asteen kouluun välittämisestä. Materiaalipaketti?	Artikkelien määrä	NuKuTe-ryhmä kuka hoitaa?	Artikkeli Kauhajoen Kunnallislehdessä 12/09 Laillisuus- ja terveystietopaketti ei ole tehty.
	Anniskeluluvan haltijat eivät myy eivätkä anniskele alaikäisille	Karttoitus niistä liikkeistä, joista myydään päihteitä alaikäisille?	Yritysten määrä, josta alaikäisille myydään.	Nuorisovaltuusto keväällä 2010	Karttoitus tehtiin 05/10 yhdessä Kauhajoen nuorisovaltuuston ja päihdetyön kanssa. Isojoella ja Teuvalla tehdään vastaava karttoitus syksyllä 2010.
		Vastuullisen anniskelun koulutus	Osallistuneiden määrä + osallistuneiden yritysten määrä	Syksy 2010 Läninhallitus ja Pohjanmaa-hanke	Koulutusta ei ole järjestetty. Koulutus keväällä 2011.

KEHITTÄMISKOHDE	TAVOITE	KONKREETTISE T MENETELMÄT	MITTARIT/SEURANTA	VASTUUTAHO JA AIKATAULU	PÄIVITYS
Yhteistyö vapaa-ajanyhteisöjen kanssa	<p>Vähentää päihteiden käyttöä ja siihen liittyviä haittoja nuorison juhlapaikoilla</p> <p>Lisätä vapaa-ajan yhteisöjen tietoisuutta päihteiden käytön vaikutuksista ja heidän omasta merkityksestään esikuvina ja lasten/nuorten itsetunnon rakentajina</p>	<p>Artikkeli paikallislehtiin strategiatyöstä, jossa haastetaan seuroja ja järjestöjä mukaan yhteistyöhön</p> <p>Koulutus järjestöille, seuroille, ohjaajille ja valmentajille</p>	<p>Vapaa-ajan yhteisöjen määrä</p> <p>Artikkelien määrä</p> <p>Koulutukseen osallistuneiden määrä</p>	<p>NuKuTe-ryhmä yhdessä vapaa-ajanseurojen yhteys henkilöiden kanssa</p> <p>Päihdetyö</p>	<p>Artikkelia ei ole kirjoitettu.</p> <p>Kasino päivystykset aloitettu.</p> <p>Päihteetön Pelikenttä koulutus Teuvan Pallon pelaajille 09/10</p>
Asennekasvatus ja yleiset asenteet päihteiden käyttöä kohtaan	<p>Tupakka- ja alkoholilakia noudatetaan (julkiset tilat mm. nuorisotilat, urheilutapahtumat)</p> <p>Asennekasvatuksen lisääminen Kasinolla (tai muulla nuorten juhlapaikalla)</p>	<p>Tiedottaminen ja mediayhteistyö</p> <p>Vanhempia mukaan nuorisotyöhön nuorten juhlapaikoille.</p>	<p>Artikkelien määrä</p> <p>Mukaan lähteiden vanhempien määrä</p>	<p>Tiedotteita alueen paikallislehdissä mm. Kasinon avajaiset, koulujen loppuminen ja alkaminen.</p> <p>Sivistystoimi Päihdetyöryhmä</p>	<p>Artikkeli Kauhajoen Kunnallislehdessä ja Te-Ju-Kassa 05/10</p> <p>Kauhajoen Walkers hakee/kouluttaa uusia vapaaehtoisia 10/10</p>

KEHITTÄMISKOHDE	TAVOITE	KONKREETTISET MENETELMÄT	MITTARIT/SEURANTA	VASTUUTAHO JA AIKATAULU	PÄIVITYS
	Kaikkien koulujen ja oppilaitosten tilat ja alueet savuttomiksi (Tupakkalaki 698/2010)	2.asteen koulujen tupakkapaikkojen poistaminen ja savuttomat koulupäivät	Savuttomien koulujen määrä Tupakkapaikkojen poistuminen vuoteen 2011 mennessä	Opetustoimi ja 2.asteen oppilaitokset	Sedu/SeAMKin Kauhajoen yksikkö siirtyi savuttomaksi 08/10 Ala- ja yläkoulut ovat jo savuttomia.

Ryhmä 2/Lapset ja nuoret

KEHITTÄMISKOHDE	TAVOITE	KONKREETTISET MENETELMÄT	MITTARIT/SEURANTA	VASTUUTAHO JA AIKATAULU	PÄIVITYS
Alakouluikäiset:	Päihteiden varhaisen käytön ehkäiseminen ja aloittamisiän siirtäminen myöhemmäksi	Integroidaan päihdevalistusta jo 4. luokan opetukseen Itsetunnon kehittämiseen tähtäävät toimet: <ul style="list-style-type: none"> • KiVa koulu • Friends • Lions Quest • Vastuun portaat Kirjataan koulujen toimintasuunnitelmien menetelmien käyttöönotto ja käyttö	Koulun toimintakertomus Käytyt kurssit/ montako luokkaa osallistunut Kysytään palautetta oppilailta/ Laaditaan palautekysely ?? Koulun toimintakertomus	Koulut, rehtorit ja koulunjohtajat Päihdetyön 2-ryhmä Koulut, rehtorit ja koulunjohtajat Nukute-ryhmä Terveys ry Kuntien nuorisotoimet Luokanopettajat ja rehtori	ISOJOKI/TEUVA: asiaa käsitelty alakoulussa 4.luokan opetuksessa. KAUHAJOKI: Pöhönättä paras-päivät keväällä 2010 5-6-luokkalaisille. ISOJOKI: Puolet luokista saanut Lions Quest opetusta(9/18) Friends koulutuksessa 2 opettajaa. KiVa-koulussa mukana. TEUVA: ei Lions Questia, mutta KiVa koulu-hankeessa ollaan mukana KAUHAJOKI: KiVa koulu-hankeessa mukana KARIJOKI: ei ole hankkeissa mukana

KEHITTÄMISKOHDE	TAVOITE	KONKREETTISET MENETELMÄT	MITTARIT/SEURANTA	VASTUUTAHO JA AIKATAULU	PÄIVITYS
Yläkoululaiset:	RISKIEHKÄISY: Riskiryhmässä olevien lasten tukeminen	Vanhempainilloissa avataan keskustelu suosituksesta kotiintuloajoista Perhetyön ja lastensuojelun toimenpiteet: Yhteistyö vanhempien kanssa Lastensuojeluilmoitusten teko ja Pesäpuu-haastattelu	Nuorisotoimien yhteistyöpalavereissa kootaan yhteen tietoa eri kunnissa järjestetyistä tapahtumista Lastensuojeluilmoitusten määrän lasku	Oppilashuoltoryhmä Kaikki tahot, jotka tekevät työtä lasten ja nuorten parissa.	NuKuTe-ryhmä kirjoittanut artikkelin kotiintuloajoista Kauhajoen Kunnallislehteen syksyllä -09 TEUVA/KARIJOKI :Suositus kotiintuloajoista on olemassa. Liikuntapaikat suljetaan klo 21.00 Lastensuojeluilmoitusten määrä ei ole laskenut kuin Kauhajoella.
	Nuorten päihteiden käytön ja rikosten ehkäiseminen	Yhteistyön lisääminen koulun ja poliisin kanssa.	Nuoret ja päihteet- esite	Sivistystoimi Terveystoimijat	TEUVA, ISOJOKI, KAUAJOKI Esitteen levittäminen lasten vanhemmille. KARIJOKI: oma

KEHITTÄMISKOHDE	TAVOITE	KONKREETTISET MENETELMÄT	MITTARIT/SEURANTA	VASTUUTAHO JA AIKATAULU	PÄIVITYS
	<p>Nuorten tupakointi vähenee</p> <p>Nuorten oma keskinäinen kontrolli vahvistuu</p>	<p>Ryhmyttävät päivät 7-luokan alussa + vanhempienilta Baro-haastattelut Baro-koulutus</p> <p>7. luokkien omat sopimukset tupakoimattomuudesta (Smokefree)</p>		<p>päihdetyö kuraattorit nuorisotyöntekijät Lastensuojelu, sosiaalityöntekijät Koulukuraattorit</p> <p>Opettajat Seurakunta Terveys ry</p>	<p>esite.</p> <p>Majaniemi päivät Kauhajoen 7-luokkalaisille 2009, Baro koulutus keväällä –10. KAUAJOKI: on käytetty.</p> <p>ISOJOKI:ei ryhmiä.</p> <p>TEUVA: aloittamassa ryhmiä syksyllä- 10. Tupakka päivät syksyllä -10. KAUAJOKI: ?</p>
Toisen asteen opiskelijat ja sitä vanhemmat:	Nuorten päihteiden käytön ja rikosten ehkäiseminen	<p>Oppilaitoksissa terveystarkastusten yhteydessä Auditkysely (tai nuorten päihdemittari ADSUME)</p> <p>Jos pisteet korkeat → testi uusitaan vuoden kuluttua</p> <p>Audit-testin käyttö</p>	Päihteiden käyttömäärät ja käyttökertojen määrä vähenevät	<p>LLKY/ opiskelijaterv.huolto Suupohjan koulutuskunt.yht. Sedu</p> <p>Terveystoimijat</p>	<p>KAUAJOKI: tehty sekä Yhteiskoulussa että 2.asteen oppilaitoksissa tarvittaessa.</p> <p>TEUVA: Käytetään jokaisella luokalla yläkoululla ja lukiossa.</p> <p>KAUAJOKI:</p>

KEHITTÄMISKOHDE	TAVOITE	KONKREETTISET MENETELMÄT	MITTARIT/SEURANTA	VASTUUTAHO JA AIKATAULU	PÄIVITYS
		<p>kutsuntojen yhteydessä</p> <p>Tuetaan nuoria tupakoinnin lopettamisessa, vertaisryhmä nuorille opiskelijoille</p> <p>Yhteistyö Kauhajoen koulupoliisin kanssa</p>		<p>Lastensuojelu, sosiaalityöntekijät</p> <p>Koulukuraattorit</p>	<p>Testiä käytetty kutsuntojen yhteydessä.</p> <p>Vertaisryhmiä ei ole perustettu.</p> <p>Kauhajoelle mahdollisesti perustetaan syksyllä -10</p> <p>Koulupoliisin toiminta Kauhajoella loppunut.</p> <p>Poliisin yhdyshenkilöt kuntiin nimetty. Ei vielä yhteistyötä.</p>

Ryhmä 3/ Vanhempiin vaikuttaminen

KEHITTÄMISKOHDE	TAVOITE	KONKREETTISET MENETELMÄT	MITTARIT/SEURANTA	VASTUUTAHO JA AIKATAULU	PÄIVITYS
Vanhemmuuden tukeminen	Alaikäisille ei välitetä alkoholia Vanhemmille on ajantasaista tietoa päihteistä ja päihteiden käytöstä Tuetaan vanhempia rajojen asettamisessa	”Jos välität, älä välitä” – kampanja Vanhempainillat/teemallisia keskusteluiltoja, ei niinkään luennointia Kouluterveyskysely Ala-asteella oma kysely olemassa (5lk) – vanhempainillat – vanhemmille tieto terveyskyselyn tuloksista – poliisin tilastoista tiedottaminen – tiedotus lehdistön ja	Jaetut flaiirit Näkyminen mediassa Järjestettyjeniltojen määrä Kysely tehty Järjestettyjen vanhempainiltojen määrä/ osallistujamäärä	Nuorisotoimi+ kuraattorit + Terveysry Joka syksy ja kevät Koulut järjestävät vanhempainillat → mahdollisuus pyytää mukaan esim. nuorisotoimi tmv. Kunnat Kyselyjen teettäjät Sivistystoimi	KAUHAJOKI: toteutettu syksyllä /09 ja keväällä/ 10. Flaiereita jaettiin yhteensä 1400. TEUVA/ISOJOKI: Flaiereita viety kauppoihin KAUHAJOKI:ilta vanhemmille ja kasvattajille aiheesta vanhempien kasvatusvastuu, osallistujia, 40 TEUVA,ISOJOKI, KAUHAJOKI: Kouluterv.kyselyt tehty 2009. Ala-koulun kyselyistä ei tietoa Vanhempainiltoja ei järjestetty KAUHAJOKI: kouluterv.kyselyn tulokset esitelty sivistysltk:ssa

KEHITTÄMISKOHDE	TAVOITE	KONKREETTISET MENETELMÄT	MITTARIT/SEURANTA	VASTUUTAHO JA AIKATAULU	PÄIVITYS
Vanhemmuuden tukeminen (jatkuu)	Tuetaan vanhempia omassa jaksamisessa	<p>Wilma-oppilashuoltojärjestelmän kautta</p> <p>- ”Hyvä vanhemmuus” – lehtinen tehdään ja jaetaan sekä ala- että yläkouluikäisten vanhemmille</p> <p>Vanhemmuuden roolikartan jakaminen/käyttäminen</p> <p>Vanhempien vertaisryhmän perustaminen</p> <p>Perheen ja koulun välisen yhteistyön lisääminen</p>	<p>Jaettujen lehtisten määrä</p> <p>Roolikartan käytön raportointi, jakojen määrät</p> <p>Ryhmän toiminta ja osallistujien määrä</p> <p>Vanhempien kanssa vietetyt vanhempainvartit, puhelut, sähköpostit, Wilma-kontaktit</p>	<p>Kunnan peruspalvelut: sosiaalitoimi, päihdehuolto, terveydenhoito, neuvola sivistystoimi: koulutoimi, nuorisotoimi, vapaa-aika, varhaiskasvatus jne.</p> <p>Varhaiskasvatus/varhaiskasvatusjohtokunta</p> <p>Vanhempainyhdistykset, -toimikunnat?</p> <p>Koulu/opettajat ym.</p>	<p>KAUHAJOKI: Vanhemmuuden tukena-lehtistä jaettu kasvatusillassa n.50 kpl.</p> <p>KAUHAJOKI: ei aktiivisessa käytössä. Kasvatuskeskustelut 1x vuodessa toteutuneet (VaSu)</p> <p>Ei perustettu.</p> <p>KAUHAJOKI Vanhempainvartit alakouluissa, ei yläkouluissa. Wilma käytössä Teuvalla ja Kauhajoella.</p>

KEHITTÄMISKOHDE	TAVOITE	KONKREETTISET MENETELMÄT	MITTARIT/SEURANTA	VASTUUTAHO JA AIKATAULU	PÄIVITYS
Varhainen puuttuminen	Työntekijöiden kynnys ottaa yhteyttä lastensuojeluun madaltuu	Koulutetaan ja annetaan tietoa mm. saatavilla olevista palveluista ja lastensuojeluilmoitusten tekemisestä	Koulutusten määrä	Lastensuojelu Kuraattorit Oppilashuoltoryhmä Terveystenhoitajat	Ei ole järjestetty
	Vanhempien kynnys ottaa yhteyttä viranomaisiin ja hakea apua madaltuu	Annetaan tietoa palveluista ja yritetään vaikuttaa asenteisiin avun hakemista kohtaan		Lastensuojelu Kuraattorit Oppilashuoltoryhmä Terveystenhoitajat	Ei ole toteutunut
	Vanhemmat ovat tietoisia myös ”isompien” lasten (toisen asteen koulutus) koulumenestyksestä, ongelmista ym.	Wilma-oppilashuoltojärjestelmän käyttöönotto toisen asteen oppilaitoksissa Wilma-seutukunnan laajuisesti vähintään yläkouluihin	Käynnistetyt Wilmat Yhteydenotot kotiin	Koulun johto Oppilaanohjaus Kuraattorit Terveystenhoitajat Sivistystoimikunnissa	KAUHAJOKI: käytössä. TEUVA: otti käyttöön syksyllä -10.

Ryhmä 4/Henkilöstön osaaminen ja koulutus

KEHITTÄMISKOHDE	TAVOITE	KONKREETTISET MENETELMÄT	MITTARIT/SEURANTA	VASTUUTAHO JA AIKATAULU	PÄIVITYS
Päihdeopetuksen kehittäminen (Koulu tukee päihteettömyyttä)	Oppilaat saavat tietoa päihteistä ja päihteiden käytöstä ikätason mukaisesti jo alakoulusta lähtien. Opettajilla, erityisesti luokanvalvojilla, on perustietoa päihteistä ja päihteiden käytöstä	Huomioidaan päihdekasvatuksessa jo 6.-luokkaiset Veso-koulutuksen järjestäminen opettajille päihteistä (1/2 veso-päivää) Laaditaan kirjelmä koulujen johtajille ja rehtoreille, jotta he kannustaisivat opettajia ottamaan päihdetietouden opetuksensa huomioon opetuksessaan (luokanvalvojan tunnit, liikunta, biologia ja terveystieto).	Toteutuneet päihdekasvatustunnit Järjestettyjen koulutusten määrä, koulutukseen osallistuneiden määrä	Sivistystoimi Ehkäisevän päihdetyön koulutukseen osallistuneet 2009 NUKUTE-ryhmä	KAUHAJOELLA: Pöhönättä paras päivät keväällä 2010 (nuorisotoimi, kuraattorit, päihdetyö, terv.hoitajat ja Terveys ry) Ei ole järjestetty. Ei ole laadittu

KEHITTÄMISKOHDE	TAVOITE	KONKREETTISET MENETELMÄT	MITTARIT/SEURANTA	VASTUUTAHO JA AIKATAULU	PÄIVITYS
	Tukioppilastoiminta tukee oppilaiden päihteettömyyttä	Järjestetään seutukunnallinen, yhteinen koulutuspäivä alueen tukioppilaille	Koulutukseen osallistuneiden määrä	MLL Ehkäisevän päihdetyön koulutukseen osallistuneet Syksy 2009	KAUHAJOKI/TE UVA: syksyllä -09
Nuorisotyöntekijöiden tieto-taidon kehittäminen	Työntekijöillä on yhteinen linja suhteessa päihteisiin, puuttumiseen ja puheeksiottoon Nuorisotoimen työntekijöille on kykyä ja halua päivittää tietojaan	Järjestetään ehkäisevän päihdetyön koulutus erityisesti puuttumiseen ja puheeksiottoon, käytännön työmenetelmiin. On olemassa päivitetty lista siitä, mistä tietoa on saatavilla. Päivitetään linkkilista työntekijöille.	Koulutukseen osallistuneiden määrä	Tehostettu nuorisotyö 24–25.8.2009 Kouluttajana Kati Laitila/SPR Tehostettu nuorisotyö	KAUHAJOKI: Järjestettiin koulutus. Osallistujia 20 hlöä. Lista tehty ja jaettu NuKuTe ryhmäläisille + Kauhajoen Yhteiskoulun oppilaille keväällä -09

KEHITTÄMISKOHDE	TAVOITE	KONKREETTISET MENETELMÄT	MITTARIT/SEURANTA	VASTUUTAHO JA AIKATAULU	PÄIVITYS
Lasten- ja nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten, peruspalvelujen, 3. sektorin työntekijöiden, ohjaajien ja vetäjien koulutus	Päihteidenkäytön tunnistaminen, huolen puheeksiottaminen, tarvittavien työmenetelmien hallinta, vanhemmuutta tukeva koulutus	Ehkäisevän päihdetyön koulutukseen osallistuneet vievät tietoutta ja koulutusta eteenpäin Laaditaan valmiit ”opetuspaketit” päihteistä ala- ja yläkouluille ja 2. asteelle.	Järjestettyjen koulutusten määrä ja osallistujamäärä	Ehkäisevän päihdetyön koulutukseen osallistuneet Päihdetyöryhmä yhteistyössä Pohjanmaa-hankkeen kanssa vastaa koulutuksen järjestämisestä	Koulutus puheeksiotosta syksyllä 2010/ Pohjanmaa hanke Päihteetön pelikenttä koulutus Teuvan Pallon pelaajille 09/10 Opetuspaketteja ei ole laadittu.